

DECEMBRSKI DEŽ

režija: Božo Šprajc
 scenarij: Božo Šprajc
 fotografija: Radovan Čok, Boris Turković
 glasba: Zoran Predin
 igrajo: Saša Pavček, Boris Ostan
 proizvodnja: Viba film Ljubljana, Televizija Ljubljana, 1990

»Kakšno sranje, ta decembrski dež«, reče Stane nekega večera, ko se pride Mojci zahvalit, ker ni delala sitnosti pri ločitvi. Takšne besede v filmu so kot nalašč za sitnega kritika, ki bi jih obrnil proti filmu, toda ne le, da se mu tega ne spodobi reči, ampak žal niti ne more reči: če bi že hotel izbirati med slabšalnimi izrazi, bi se odločil za dolgčas (ampak popoln.)

Decembrski dež – na TV nadaljevanki »Pripovedke iz medenega cvetličnjaka«

temelječ film scenarista in režiserja Boža Šprajca – se po uvodnem maškeradnem prizoru prične z revolucijo, kate lepota je bila v tem, da je spodletela, torej z ljubljanskim študentskim gibanjem koncem 60. in v začetku 70. let, in konča z umorom, čisto osebnim obračunom na pustni sceni, pri čemer je ta maškeradni oklepaj tu kajpak zato, da bi med tem lažje padale maske: težnja filma je namreč prav demaskiranje njegovih protagonistov. Ta zasnitek do neke mere spominja na tiste prve malce bolj kritične filme o enobeju, ki so govorili o tem, kako so se bivši revolucionarji, ko so zavzeli oblast, spredili s svojimi ideali vred: no, študentski voditelji niso ravno zasedli ne vem kakšne oblasti, spridili pa so se vseeno. In

razen tega film dovolj očitno – v dialogu med sinom in očetom, mladim in starim revolucionarjem – umešča eno revolucijo, študentsko, v funkcijo druge oziroma jo predstavlja kot neke vrste dedno bolezen. Tu sicer ne gre ravno za kakšen »bog nas varuj takih bolnikov«, ampak prej za opis tipične kvazidisidentske držbe, ki na zunaj sprejema »igro« oblasti, na znotraj pa se od nje distancira, se ji posmehuje, pri čemer je njena resnica prav v tej zunanosti. Film nato preide v bolj intimno sfero, v razmerje med bivšima študentoma, zdaj zakoncema, Stanetom in Mojco, toda bolj zato, da bi s Stanetovim varanjem žene pokazal »izdajalsko« naravo bivšega protagonista študentskega gibanja. »Angažirani« režiser, kakršen želi biti Šprajc, mora vedno predpostavljati neko skorumpiranost, toda le-ta ne razkriva toliko kakšnega avtorskega pogleda kot – zlasti v slovenskem primeru – objektivno stanje stvari.

Druga polovica filma bi lahko bila melodrama, vendar ji manjka to, kar konstituira malodramski trikotnik – veriženje želje, kjer npr. ona ljubi njega, ki ljubi drugo. Mojci, ki pusti svojega fanta, brž ko ta odide v vojsko, bi morali najbrž verjeti, da ljubi Staneta, ko pa to večkrat reče, gotovo pa Stane (Boris Ostan) ne ljubi ne nje ne kakšne druge, vsekakor pa ne toliko kot samega sebe. Njegova smrt, ki ga zadene iz očetove pištole v Mojčinih rokah, pusti gledalca indiferentnega, ker je le bolj ali manj povod za to, da je Mojca povzdignjena v podobo, ki spominja na Isabelle Huppert v Čipkarici.

Film je pripovedovan linearno, brez pravih zapletov in še posebej ne napetosti, vse je režirano nekako opisno, skoraj reportažno, in čeprav je film v drugem delu skušal postaviti na trpeč ženski lik, Mojca (Saša Pavček), je nekaj velikih planov njenega obraza najbrž premalo.

ZDENKO VRDLOVEC

